

Virsraksts: Privātpersonas subjektīvo publisko tiesību esamības priekšnoteikumi

Tēze: Tiesību normas, kuras piešķir valsts pārvaldei tiesības iejaukties privātpersonas tiesībās (tiesiskajā stāvoklī), piešķir arī subjektīvās publiskās tiesības privātpersonai prasīt valsts rīcības pārbaudi tiesā, tādēļ nelabvēlīga administratīvā akta adresāts ir vienmēr tiesīgs iesniegt pieteikumu par šāda administratīvā akta atcelšanu.

Tēze: Gadījumā, kad pieteicējs vēršas pret tādu administratīvo aktu, kas ir labvēlīgs tā adresātiem, bet pieteicējam ir nelabvēlīgs (apgrūtinošs), ir noteicoši, vai tiesību norma, uz kuras pamata izdots administratīvais akts vai tāds būtu jāizdod, aizsargā arī pieteicēja tiesisko stāvokli. Faktiska pieteicēja aizskaršana nav pietiekama, lai pieņemtu subjektīvo publisko tiesību esību.

Tēze: Subjektīvās tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu ne vienmēr ir formulētas kā prasījuma tiesību normas. Tas, vai norma piešķir subjektīvās tiesības prasīt labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tā kalpojot individuālai tiesību aizsardzībai, noskaidrojams normas interpretācijas ceļā.

Tēze: Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 9.panta septīto daļu tikai pretendentiem ir tiesības apstrīdēt lēmumu, ar kuru izvēlēts kandidāts ierēdņa amatam. Citu personu tiesisko stāvokli šī tiesību norma neaizsargā, tādēļ tām nav tiesību prasīt pārbaudīt lēmuma tiesiskumu.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta
2010.gada 17.decembra
LĒMUMS
Lieta Nr. A7033910/2
SKA-1032/2010**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senators J.Neimanis
senators A.Guļāns
senatore I.Skultāne

rakstveida procesā izskatīja *I.B.* blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 1.novembra lēmumu, ar kuru atstāts negrozīts tiesneša lēmums par atteikšanos pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja *I.B.* ar Tieslietu ministrijas 2006.gada 5.jūlija lēmumu tika atbrīvota no Tiesu administrācijas direktores amata un atlaista no valsts civildienesta. Šo lēmumu Valsts civildienesta pārvalde 2007.gada 8.martā atzina par prettiesisku un uzlika pienākumu Tieslietu ministrijai atjaunot pieteicēju Tiesu administrācijas direktores amatā, atlīdzinot nodarītos zaudējumus.

[2] Ar Ministru prezidenta 2007.gada 5.jūnija lēmumu Nr.47/SAN-966 atzīts, ka Tieslietu ministrijas lēmums ir prettiesisks; Tieslietu ministrijai ir pienākums nodrošināt pieteicējai iespēju pildīt valsts civildienestu saskaņā ar Valsts civildienesta likumu. Tieslietu ministrija ar 2008.gada 6.maiju pieteicēju iecēla Valsts zemes dienesta Stratēģijas un attīstības departamenta direktora vietnieka amatā.

[3] Pieteicēja 2010.gada 4.jūnijā lūdza Tieslietu ministriju atlīdzināt morālo kaitējumu, kas nodarīts ar ministrijas bezdarbību Valsts civildienesta pārvaldes 2007.gada 8.marta lēmuma izpildē un *E.B.* iecelšanu Tiesu administrācijas direktora amatā. Tieslietu ministrija ar 2010.gada 5.jūlija lēmumu atlīdzinājuma prasījumu noraidīja.

[4] Pieteicēja iesniedza pieteikumu administratīvajā tiesā, lūdzot konstatēt *E.B.* iecelšanas Tiesu administrācijas direktora amatā prettiesiskumu un piešķirt atlīdzinājumu par morālo kaitējumu.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2010.gada 12.augusta lēmumu pieteikumu atteikts pieņemt, jo pieteikumu iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu. Lēmumā norādīts, ka pieteicējas mērķis vēršoties tiesā ir atzīt par prettiesisku lēmumu, ar kuru iestāde ir iecēlusi amatā citu personu, nevis pieteicēju. Šajā gadījumā tas ir tieslietu ministra 2009.gada 17.augusta rīkojums, ar kuru *E.B.* iecelts Tiesu administrācijas direktora amatā. Tādējādi pārsūdzētais lēmums ir trešajai personai labvēlīgs administratīvais akts. Tiesību normas negarantē tiesības ieņemt konkrētu civildienesta amatu. Lēmums par ierēdņa iecelšanu amatā skar tikai to personu, kura šajā amatā ir iecelta. Tādējādi lēmums par cita ierēdņa iecelšanu amatā konkrētajā gadījumā neskar pieteicējas tiesības un intereses, līdz ar to pieteicējai nepiemīt subjektīvās tiesības šāda lēmuma pārsūdzēšanā. Ievērojot iepriekšminēto, nav tiesiska pamata arī pieņemt pieteicējas pieteikumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[6] Administratīvā apgabaltiesa ar 2010.gada 1.novembra lēmumu atstāja negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2010.gada 12.augusta lēmumu.

[7] Pieteicēja iesniegusi blakus sūdzību, kurā lūdz atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 1.novembra lēmumu. Pieteicēja norāda, ka subjektīvās tiesības tikt atjaunotai amatā izriet no Valsts pārvaldes iekārtas likuma 7.panta.

Motīvu daļa

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma mērķi likums vērsts, lai nodrošinātu privātpersonas subjektīvo publisko tiesību ievērošanu konkrētās publiski tiesiskajās attiecībās starp valsti un privātpersonu. Tādēļ likuma 31.panta otrā daļa noteic, ka pieteikumu var iesniegt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses ir aizskartas vai var tikt aizskartas. Subjektīvās publiskās tiesības privātpersonai piešķir tiesību normas. Saskaņā ar „aizsargājošās normas” teoriju, publisko tiesību norma piešķir pieteicējam subjektīvās publiskās tiesības, ja tā:

- 1) uzliek pienākumu veikt noteiktu darbību vai atturēties no tās;
- 2) šis pienākums kalpo arī individuālai tiesību aizsardzībai;
- 3) pieteicējs pieder pie tiesīgo (aizsargāto) personu loka.

[9] Tiesību normas, kuras piešķir valsts pārvaldei tiesības iejaukties privātpersonas tiesībās (tiesiskajā stāvoklī), piešķir arī subjektīvās publiskās tiesības privātpersonai prasīt valsts rīcības pārbaudi tiesā. Nelabvēlīga administratīvā akta izdošanas gadījumā administratīvā akta palikšana spēkā aizskars šā akta adresāta subjektīvās tiesības vai tiesiskās intereses, tādēļ nelabvēlīga administratīvā akta adresāts ir vienmēr tiesīgs iesniegt pieteikumu par šāda administratīvā akta atcelšanu.

[10] Subjektīvās tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu ne vienmēr ir formulētas kā prasījuma tiesību normas. Tas, vai norma piešķir subjektīvās tiesības prasīt labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tā kalpojot individuālai tiesību aizsardzībai, noskaidrojams normas interpretācijas ceļā.

[11] Taču var būt gadījumi, kad pieteicējs vēršas pret tādu administratīvo aktu, kas ir labvēlīgs tā adresātiem, bet pieteicējam ir nelabvēlīgs (apgrūtinošs) vai arī pieteicējs prasa pret trešo personu vai adresātu vērsta administratīvā akta izdošanu vai apšaubā izdotā administratīvā akta tiesiskumu. Šādā gadījumā noteicoši, vai tiesību norma, uz kuras pamata izdots administratīvais akts vai tāds būtu jāizdod, aizsargā arī pieteicēja tiesisko stāvokli. Faktiska pieteicēja aizskaršana nav pietiekama, lai pieņemtu subjektīvo publisko tiesību esību.

[12] Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 9.panta septīto daļu tikai pretendentiem ir tiesības apstrīdēt lēmumu, ar kuru izvēlēts kandidāts ierēdņa amatam. Citu personu tiesisko stāvokli šī tiesību norma neaizsargā, tādēļ tām nav tiesību prasīt pārbaudīt lēmuma tiesiskumu. Šādas tiesības nepiešķir arī Valsts pārvaldes iekārtas likuma 7.pants.

[13] Ja tiesas pārbaudei nav pakļauts pamatprasījums, arī ar to saistītais atlīdzinājuma prasījums nav pakļauts pārbaudei.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 1.novembra lēmumu, bet *I.B.* blakus sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senators	(<i>paraksts</i>)	J.Neimanis
Senators	(<i>paraksts</i>)	A.Guļāns
Senatore	(<i>paraksts</i>)	I.Skultāne